

# סיכומי הדף היומי

## מחודדים

בפיך (קידושין ל')

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ו ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פיגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת שמות כ"א טבת תשע"ט

דף ל"ב ע"א

שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה - לדברי הכל הפרה פסולה, לפי שעשה עמה מלאכה אחרת (והפרה כשירה). נשחטה בהמה אחרת עמה - לרבי נתן פרה פסולה משום 'ושחט אותה' ולא אותה וחברתה, אפילו בהמה של חולין, ובהמה כשרה. לרבנן פרה כשרה ובהמה פסולה, שאין כאן מלאכה אחרת כיון שלא כיון למלאכה, וגם משום 'ושחט אותה' ולא אותה וחברתה, שהרי שחיטת הבהמה היתה שלא ככוונה ופסולה.

חתך דלעת עמה - לדברי הכל פסולה משום מלאכה. נחתכה דלעת עמה - לדברי הכל כשרה.

נפלה סכין והגביהה, נפלו כליו והגביהן, השחיז את הסכין קודם שחיטה ונתיגע, וכשהתחיל לשחוט לא היה בו כח ועף ופסק שחיטתו, ובא חבירו ושחט - אם שהה כדי שחיטה פסולה. ולרבי שמעון אם שהה כשיעור בדיקת הסכין ע"י השוחט כשהוא חכם.

שיעור כדי שחיטה: לרב - כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף, לשמואל ורבי יוחנן - אפילו כדי שחיטת בהמה לעוף. לרבי חנניא - כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט, ולא שיביא מעלמא שאם כן נתת דבריך לשיעורין, אלא כשהיא עומדת כאן ומחוסרת הטלה לארץ. לרבי יוסי ברבי חנניא - כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט דקה לדקה וגסה לגסה.

השוחט בסכין רעה שאין חידודה חותך יפה - אפילו כל היום כולו כשרה, הואיל וכל שעה הוא מוליך מביא ולא הפסיק בשחיטתו.

רבא נסתפק אם שהיות מצטרפין - כגון שהפסיק ב' ושלוש פעמים בשחיטה אחת, ושהה בין שלשתן כדי שיעור שלם.

רב הונא בריה דרב נתן נסתפק אם שחט רוב סימניו ושהה במיעוט האחרון - ולא נפשט.

שחט את הוושט ופסק את הגרגרת, או פסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט, או שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה, או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקו - לרבי ישבב נבלה, ולר"ע טרפה. כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע, כל שנפסלה בשחיטתה נבלה, כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל טרפה, והודה לו רבי עקיבא.

דף ל"ב ע"ב

פסוקת הגרגרת לדברי הכל נבילה, לאחר שהודה רבי עקיבא לרבי ישבב - ומה ששינונו פסוקת הגרגרת בין הטריפות: לרבא אלו אסורות קתני, יש מהן טריפות ויש מהן נבילות. ולרשב"ל נשנית לרבי עקיבא קודם חזרה.

אפילו פסק את הגרגרת ולבסוף שחט נבילה היא ולא טריפה. ואין חילוק אם שחט במקום חתך אם שלא במקום חתך, שמאחר שנפסקה ברובה הרי כל הקנה כמונח בסל ולא שייך בו שחיטה.

עשאה גיסטרא, או שנטלה ירך וחלל שלה - הרי היא נבילה ומטמאה מחיים.

שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה - כשרה, ד'כמאן דמנחא בדיקולא'.

לרבא אין דין זה אלא בריאה, שחיי ריאה תלויים בקנה, אבל אם נקבו בני מעיים בין שחיטת קנה לוושט מודה שהיא טריפה, שחיי בני מעיים תלויים בוושט ולא בקנה. רבי זירא חולק וסובר שמאחר שנולדו בה סימני טרפה התרת, מה לי בריאה מה לי בבני מעיים.

ולשיטת רבא שאם נקבו בני מעיים בין סימן לסימן אסורה באכילה - נסתפק רבי זירא אם סימן ראשון מצטרף לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא. והוא דומה לספק שנסתפק אילפא כשהוציא עובר את ידו בין סימן לסימן, אם מצטרף שחיטת סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבילה.

יום ראשון פרשת וארא כ"ב טבת תשע"ט

דף ל"ג ע"א

לרב אחא בר יעקב מזמנין את ישראל על בני מעיים ולא את הגוי, שבישראל הותרה ע"י שחיטה, אבל לגוי אינו נותר אלא במיתה, ובני מעיים הם אבר מן החי, שכאילו הוציאה מן הבהמה בעודה מפרכסת. וי"א שאין דבר המותר לישראל ואסור לגוי. וכן אמרו בברייתא שהרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה, חותך כזית בשר מבית השחיטה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה ואוכלו, אחד גוי ואחד ישראל מותרין בו. והרוצה שיבריא יעשה כן.

השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים -

ונאכלין בידיים מסואבות לפי שלא הוכשרו בדם. ולר' שמעון הוכשרו בשחיטה.

משנתינו בחולין ולא בקדשים - א) שהרי שנינו חיה, ואין חיה בקדשים. ב) קדשים אינם כשרים כשלא יצא מהן דם, שהוא עצמו לדם הוא צריך. ג) שמשמע שאם יצא דם הוכשרו לקבל טומאה, והרי דם קדשים אינו מכשיר, שנאמר 'על הארץ תשפכנו כמים, דם שנשפך כמים מכשיר ושאינו נשפך כמים לא. ד) קדשים הוכשרו לקבל טומאה גם בלא דם, שחיבת הקודש מכשרתן.

דף ל"ג ע"ב

ונחלקו אמוראים למה אם יצא מהן דם אין נאכלים בידיים מסואבות אע"פ שידיים שניות ואין שני עושה שלישי בחולין: א) לרב פפא מדובר בידיים 'תחילות' כגון שהכניס ידיו לבית המנוגע, שלרבי עקיבא ידיו תחילות. ופירש רש"י בן אלעזר משום רבי מאיר, שהן תחילות גם לחולין. ב) לר"א א"ר הושעיא מדובר בחולין שנעשו על טהרת הקדש, שיש בהם שלישי, ולא כרבי אליעזר שאין אדם יכול להתפיס על חולין טהרת הקודש. אבל אי אפשר להעמידה כרבי יהושע בחולין שנעשו על טהרת התרומה, שאין בשר מתחלף בפירות, אבל בשר חיה שנעשה על טהרת הקודש נעשה שלישי אע"פ שאין חיה בקדשים, כי בשר חיה מתחלף בבשר בהמה. ג) לעולא רבי יהושע היא, ולא מיבעיא חולין שנעשו על טהרת קדש שיש בהם שלישי, אלא אפילו חולין שנעשו על טהרת תרומה גם יש בהם שלישי.

כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים - טומאת 'שני' עליו, ומטמא את הקדש ופוסל את התרומה, ומותר בחולין. ולרבי מאיר גם באכילת במעשר, וחכמים אוסרים באכילת מעשר. אבל בנגיעה, לדברי הכל אין שני עושה שלישי במעשר.

הכניס ידיו לבית המנוגע - לרבי עקיבא ידיו תחלות ולחכמים ידיו שניות, שלדברי הכל ביאה במקצת לא שמה ביאה, וגזרו על ידיו אטו גופו, שלרבי עקיבא עשאו כגופו ממש, ולחכמים עשאו כידים דעלמא שהם שניות.

לת"ק ידים שהם תחלות [כגון שהכניס ידיו לבית המנוגע לר"ע] אינם מטמאות חולין, ורק לענין תרומה וקדשים הן תחילות. ולרבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר ידים תחלות גם לחולין, וידים שניות אין מטמאות אלא תרומה.

לרבי עקיבא שני עושה שלישי בחולין - שדרש 'וכל כלי חרש וגו' יטמא, טמא לא נאמר אלא יטמא, לטמא אחרים, לימד על ככר שני שעושה שלישי בחולין. ואפשר שכל זה בטומאה דאורייתא כגון שרץ, אבל טומאה דרבנן כגון ידים, אין עושה שלישי בחולין.

יום שני פרשת וארא - כ"ג טבת תשע"ט

דף ל"ד ע"א

לרבי אליעזר האוכל אוכל ראשון, נעשה גופו ראשון. וכן האוכל אוכל שני שני, נעשה שני. והאוכל שלישי, נעשה שלישי. לרבי יהושע האוכל אוכל ראשון ושני נעשה שני, והאוכל שלישי נעשה שני לקדש ולא

לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה. אבל חולין שנעשו על טהרת הקדש, אין בהם שלישי לשיטתו.

אמר לו ר"א לרבי יהושע מצינו אוכל חמור מן האוכל, שנבלת עוף טהור בחוץ לא מטמא, ואילו אוכלה מטמא בגדים אבית הבליעה, ואנו היאך לא נעשה אוכל כמאכל. ולרבי יהושע אין למדים מנבלת עוף טהור, שחידוש הוא. אלא מצינו שהמאכל חמור מן האוכל, שמאכל מטמא בכביצה, והאוכל אינו טמא עד שיאכל כחצי פרס. ולרבי אליעזר אין למדים טומאה משיעורים.

עוד תמה רבי אליעזר לדברי רבי יהושע שמאכל חמור מן האוכל, ולפיכך האוכל ראשון נעשה שני, למה האוכל שני נעשה שני (ולא שלישי). והשיב לו שהשני עושה שני ע"י משקין, אמר לו אם למדת ממשקין היה ראוי שהאוכל יהיה ראשון, שהרי המשקין נעשו ע"י השני ראשון. ועוד למה האוכל שלישי נעשה שני, והשיב לו שלא אמר אלא בחולין שנעשו על טהרת תרומה, שטהרתה טומאה אצל הקודש.

כל הפוסל בתרומה - מטמא משקין להיות תחלה, חוץ מטבול יום.

דף ל"ד ע"ב

נחלקו אמוראים בדעת ר' יוחנן בדין חולין שנעשו על טהרת הקדש - לרב אסי האוכל שלישי שלהם נעשה גופו שני לקדש. ומה שאמר ר' יהושע 'בחולין שנעשו על טהרת תרומה' היינו אפילו בזה, וכ"ש בנעשו על טהרת קודש. אך לרבה ב"ר חנא ר' יוחנן אמר שר' יהושע השיב 'אף אני לא אמרתי אלא בתרומה' ולא בנעשו על טהרת קודש.

אמר עולא: האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה - והוצרך להשמיענו זאת אף ששנינו 'שלישי - שני לקדש ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה' - שהיינו מפרשים שבאמת גם שלישי אינו לתרומה, ומה שנקט שאין 'שני' הוא משום שבקדשים נקט שיש 'שני'.

ראשון לטומאה בחולין - טמא ומטמא, והיינו שגורם לתרומה שנגע בה להיות 'טמאה' לעשות תרומה אחרת ל'שלישי'. והשני שבחולין - פוסל תרומה שנוגעת בה ואינו מטמא את התרומה לטמא אחרים. והשלישי שבחולין - נאכל בנזיד הדמע [-שנתערב בו תבליני תרומה], ואין להקשות על עולא שהרי נפסל גופו לאכול תרומה כשאכל השלישי - משום שבנזיד הדמע אין כזית תרומה בכדי אכילת פרס.

יום שלישי פרשת וארא - כ"ד טבת תשע"ט

דף ל"ה ע"א

א"ר יונתן אמר רבי: האוכל שלישי של תרומה עצמה אסור לאכול תרומה, ומותר ליגע בתרומה - שדינו כשלישי ואין תרומה נעשית רביעי.

הוצרכו שתי המימרות של עולא (לד:): ושל ר' יונתן: שאילו נאמרה רק מימרת עולא שהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שלישי - היינו אומרים שאם אכל שלישי של תרומה עצמה אסור גם בנגיעה בתרומה. ואילו נאמרה רק מימרת



ר' יונתן - היינו אומרים שאם אכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה מותר גם באכילת תרומה. רב יצחק בר שמואל בר מרתא אמר: האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקדש טהור לאכול קודש - שאין לך דבר שעושה רביעי בקודש אלא קודש מקודש בלבד (- שנעשתה בו עבודה, אך לא הקדוש רק בקדושת פה, וכ"ש דלא בחולין שנעשו על טהרת קודש). ואף ששנינו שהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שני לקודש - הנח לתרומה שטהרתה טומאה היא אצל הקדש, כמו ששנינו: בגדי עם הארץ מדרס לפרושין, בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה, בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש, ולדעת ר' יצחק לא רק במדרסות הוא כן - מחשש שמא תשב עליהן אשתו נדה, אלא גם בפירות כן הוא.

דף ל"ה ע"ב

עם הארץ בזמן שאינו נאמן על טהרת תרומה, מ"מ אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על הכל - ואף שלר' יצחק (לעיל ע"א) טהרתה של תרומה טומאה היא אצל הקדש אין אומרים שתטמא תרומה לקדש - משום שמחוברים הם התרומה והקודש, וכיון שרצו חכמים להאמינו על הקודש ממילא נאמן גם על התרומה.

למסקנא יש ג' שיטות תנאים בדין חולין שנעשו על טהרת הקודש: א. דינם כקודש - ששנינו: השני שבחולין - מטמא משקה חולין ופוסל אוכלי תרומה, והשלישי - מטמא משקה קדש ופוסל אוכלי קדש, בחולין שנעשו על טהרת הקדש. ב. דינם כחולין גמורים. ג. לר' אלעזר ברבי צדוק דינם כתרומה - לטמא שנים (ראשון ושני - נקראים 'טמאים' שמטמאים אחרים), ולפסול אחד (שלישי - שרק פסול ואין עושה רביעי).

ר' שמעון אמר במשנה שגם אם לא יצא דם בשחיטה הוכשרו לקבל טומאה בשחיטה - והיינו שרק שחיטה מכשרת, וכן דם הריגה מכשיר - שנאמר 'ודם חללים ישתה', אך דם שחיטה אינו מכשיר, שמה שנאמר בשחיטת פסולי המוקדשים 'על הארץ תשפכנו כמים' בא להתיר דמם בהנאה, שלא נאמר שהואיל ואסורים בגיזה ועבודה צריך לקבור דמם.

מה ששנינו שר' שמעון אומר דם המת אינו מכשיר - באמת גם דם שחיטה לא מכשיר, אלא שלא נטעה לומר שדם המת נחשב כדם הריגה - מה לי הרגו הוא מה לי הרגו מלאך המות. וכן מה ששנינו שר' שמעון אומר דם מגפתו (-מכה) אינו מכשיר - שלא נטעה לומר מה לי הרג כולו מה לי הרג מקצתו.

יום רביעי פרשת וארא - כ"ה טבת תשע"ט

דף ל"ו ע"א

'ודם חללים ישתה' - פרט לדם קילוח שאינו מכשיר את הזרעים, לפי שאינו דם הנפש.

השוחט והתיז דם בתחילת השחיטה על דלעת תלושה של תרומה - לרבי הוכשר, לרבי חייא תולין. לר' אושעיא סומכין על דברי ר"ש ששחיטה מכשרת ולא דם.

ונחלקו אמוראים בביאור המחלוקת: לרב פפא הכל

מודים שאם יש דם מתחילת השחיטה ועד סופה הוכשר, ונחלקו כשנתקנח הדם בין סימן לסימן, לרבי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ודם שחיטה הוא, לרבי חייא אינה לשחיטה אלא לבסוף ודם מכה הוא, ותולין הדבר עד גמר שחיטה, שאם ישנו לדם בסוף שחיטה מכשיר, ואם לאו אינו מכשיר. ולר' אושעיא מאחר שאם נתקנח אינו מכשיר בין לרבי חייא ובין לרבי שמעון, אין דבריו של רבי שהוא אחד במקום שנים. לרב אשי רבי חייא מסתפק כשנתקנח אם ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף והוא מכשיר, או שאינה אלא לבסוף ואינו מכשיר, ולכך תולין, כלומר לא אוכלין ולא שורפין. ומאחר שלענין שריפה שוו דברי רבי חייא ודברי רבי שמעון, נעשו דברי רבי של אחד במקום שנים ולא אוכלין ולא שורפין.

ריש לקיש נסתפק אם צריך של מנחות מונין בו ראשון ושני או לא - והספק אם חיבת הקודש מועיל רק לפסול את גופו, או שהוא כאוכל הבא במים שמונין בו ראשון ושני. ומדרבנן עשאוהו כהכשר מים, לתלות, אלא שריש לקיש נסתפק אם שורפין אותו או לא. ולא נפשט.

דף ל"ו ע"ב

בין בטומאת מת ובין בטומאת שרץ אין אוכל נטמא אלא בהכשר מים - שנאמר 'וכי יותן מים על זרע' 'מכל האוכל אשר יאכל', אחד לטומאת שרצים ואחד לטומאת מת.

השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהם דם - לרבי שמעון הוכשרו בשחיטה גם למנות בו ראשון ושני, אע"פ שלא בא במים, עשאוהו כהכשר מים מדרבנן. הבוצר לגת - לשמאי הוכשר, אע"פ שאין זה אוכל הבא במים, עשאוהו כהכשר מים מדרבנן, ולהלל לא הוכשר.

חיבת הקדש הוא מדאורייתא - כמו ששנינו 'והבשר' לרבות עצים ולבונה שמקבלים טומאת אוכלין, שאע"פ שאינם בני אכילה חיבת הקודש מכשרתן.

דם קדשים אינו מכשיר - שנאמר לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים, דם הנשפך כמים מכשיר שאינו נשפך כמים אינו מכשיר.

משקי בית מטבחיא - והן המים שרחצו בהן את הבשר בבית המטבחים בעזרה - לא דיין שהן טהורים, אלא שאין מכשירין לקבל טומאה.

היתה לו פרה של זבחי שלמים והעבירה בנחל - שחטה ועדיין משקה טופח עליה, הוכשרה לקבל טומאה [גם בלא חיבת הקודש, וכגון למנות בו ראשון ושני לצד שחיבת הקודש אין מועיל אלא לפסול את גופו].

יום חמישי פרשת וארא - כ"ז טבת תשע"ט

דף ל"ז ע"א

השוחט את המסוכנת - לרשב"ג צריכה שתפרכס ביד וברגל, לר"א דיה אם זינקה. השוחט בלילה ולמחר השכים ומצא כתלים מלאים דם, לר"ש כשרה, שבוודאי זינקה וכו"א. לחכמים עד שתפרכס או ביד או ברגל, או עד שתכשכש בזנבה, אחד בהמה דקה ואחד בהמה גסה. בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה, שאינה אלא הוצאת נפש בלבד.

וכל זה כשהיתה בחזקת מסוכנת, אבל אם היתה בחזקת בריאה, אפילו אין בה אחד מכל הסימנים הללו, כשרה.

דף ל"ז ע"ב

**מסוכנת מותרת באכילה - למסקנת הגמרא:**

א. ממה שאסרה תורה טרפה מכלל שמסוכנת מותרת, כי אם מסוכנת שאינה חסירה אסורה, כ"ש טריפה שחסירה. ואין לומר טריפה היינו מסוכנת, שנאמר 'וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו', אמרה תורה יבא איסור נבלה או טריפה ויחול על איסור חלב, ואם טרפה היינו מסוכנת, לא היה צריך לומר שאיסור נבילה חל על חלב, כי ידענו מחלב טרפה שהיא מסוכנת שהוא מחיים שחל על איסור חלב, וכל שכן איסור נבילה שהוא לאחר מיתה, ובהכרח שטריפה אינה מסוכנת. ואין לומר שהתורה באה ללמד על נבילה שלא באה מכח מסוכנת כגון שעשאה גיסטרא, כי בכל אופן היתה מסוכנת קודם שתיפסק ברובה.

ב. ממה שאמרה תורה חלב שני פעמים ולא אמרה חלב נבילה וטריפה, ללמד שזו היא שאין חלבה חלוק מבשרה, ויש לך אחרת שחלבה חלוק מבשרה, וזו מסוכנת.

ג. ממה שיחזקאל העיד על עצמו שלא אכל מבשר מסוכנת מעולם, משמע שהוא מותר, כי אם הדבר אסור, מה הרבותא.

'ואומר אהה ה' אלקים - הנה נפשי לא מטומאה' - שלא הרהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה. 'ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי' - שלא אכלתי בשר כוס כוס (מסוכנת שאומרים שחוט שחוט שלא תמות), 'ולא בא בפי בשר פגול' - שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם. משום רבי נתן אמרו, שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה.

איזו היא מסוכנת - בסורא אמרו כל שמעמידין אותה ואינה עומדת, ואפילו יש לה כח בשיניה ואוכלת בקעיות, וי"א אפילו אוכלת קורות. ובפומבדיתא אמרו כל שמעמידין אותה ואינה עומדת ואפילו אוכלת בקעיות, וי"א אפילו אוכלת קורות.

**יום שישי פרשת וארא - כ"ז טבת תשע"ט**

דף ל"ח ע"א

גועה או שהטילה ריעי או שכשכשה באזנה - לרב הרי זה פירכוס. ולשמואל אין צריך כל כך, אלא כל שאינו דברים שהמיתה עושה כגון שהיתה ידה פשוטה וככפה, הרי זה פרכוס. ודברים שהמיתה עושה, כגון היתה ידה כפופה ופשטתה, אינו פרכוס. לא אמרו שגועה פרכוס הוא אלא כשקולה עבה, אבל אם קולה כהה לא. ולא אמרו שהטילה רעי פרכוס הוא אלא כשמתרזת למרחוק, ולא בשותתת בסמוך. כשכשה בזנבה - אין זה פירכוס.

**אמוראים נחלקו מתי צריך שתהא הבהמה המסוכנת לפרכוס:**

לרב חסדא פירכוס שאמרו באמצע שחיטה - אבל בתחלת שחיטה לא. והביא ראייה ממה ששנינו שבהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה,

ואין לפרשה בסוף שחיטה, כי עד מתי צריך שתחיה, ובהכרח שהכוונה באמצע שחיטה. ורבא דחה שיש לומר שכל שאין עושה כן בסוף שחיטה, בידוע שנשמתה נטולה הימנה קודם לכן.

לרב נחמן בר יצחק פירכוס שאמרו בתחלת שחיטה - והביא ראייה מדברי ר' שמעון ששוחט בלילה ולמחר מצא כותלי בית השחיטה מלאים דם כשרה שזינקה, ואם צריך בסוף שחיטה, יתכן שזינקה רק בתחילת שחיטה. ואין לומר שזינקה עדיף מפירכוס של חכמים שהוא ביד או ברגל, ומה שאמר רבי אליעזר דיה שזינקה, היינו משום שהוא קל מרבן גמליאל שצריך פירכוס ביד וברגל, שהרי שנינו וחכמים אומרים עד שתפרכס או ביד או ברגל, ו'עד' משמע שצריך יותר מזינקה של ר' אליעזר.

**ולרבא פירכוס שאמרו הוא בסוף שחיטה.**

דף ל"ח ע"ב

'שור או כשב' - פרט לכלאים שפסול לקרבן, 'או עז' - פרט לנדמה, 'כי יולד' - פרט ליוצא דופן, 'שבעת ימים' - פרט למחוסר זמן, 'תחת אמו' - פרט ליתום, ואם ילדתו אמו ואחר כך מתה וודאי כשירה, ואם מתה ואחר כך ילדתו כבר נתמעט מ'כי יולד' שהוא יוצא דופן, אלא שזה פירש למיתה וזה לחיים. ומזה הוכיח רבא שצריך שתפרכס בסוף שחיטה, וכך גם צריך שתחיה בסוף לידה, ואע"פ כן מיעטתו תורה, כי אם לא צריך שתחיה בסוף לידה, אין צריך למעטו שכבר נתמעט משום יוצא דופן.

בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה - וכל זה ביד, אבל ברגל בין פשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה, כשרה. בד"א בדקה, אבל בגסה בין ביד בין ברגל בין פשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה, כשרה. ועוף אפילו לא רפרף אלא גפו ולא כשכש אלא זנבו, הרי זה פירכוס.

השוחט לעובד כוכבים - לת"ק שחיטתו כשרה, ואע"פ שמחשבת הבעלים פוסלת, היינו כשאמר הגוי בפירוש ששוחט לע"ז, אבל בסתמא לא אמרינן שמחשבתו לע"ז. ור"א פוסל אפילו בסתמא, ואפילו שחטה לאכול לעובד כוכבים מחצר כבד שלה, שסתם מחשבת עובד כוכבים לע"ז, ומחשבת הבעלים פוסלת. לרבי יוסי אין מחשבת בעלים פוסלת בחולין [ואפילו אם חשב בפירוש לע"ז], מק"ו מקדשים שהמחשבה פוסלת ואין הכל הולך אלא אחר העובד, כ"ש בחולין שהמחשבה אינה פוסלת.

ויש מפרשים המחלוקת בדרך אחרת: שלת"ק אין מחשבת בעלים פוסלת ואפילו אם חשב הגוי לע"ז כשירה, שאין אומרים זה מחשב וזה עובד אלא בפנים ואין למדים חוץ מפנים. ולרבי אליעזר למדים חוץ מפנים ולפיכך מחשבת הגוי פוסלת. ולרבי יוסי אפילו בפנים אין מחשבת בעלים פוסלת, שזה מחשב וזה עובד לא אמרינן, וכ"ש בחולין.

**שבת קודש פרשת וארא - כ"ח טבת תשע"ט**

דף ל"ט ע"א

המחשב בשעת שחיטה לזרוק הדם לע"ז - לר' יוחנן: פסולה, שלמדים חוץ מפנים שמחשבין מעבודה לעבודה. לריש לקיש: מותרת, שבחוץ אין מחשבין



מעבודה לעבודה ואין למדים מפנים.

שחט הקרבן לשמה לזרוק דמה שלא לשמה - לר' יוחנן: פסולה, שלמדים ממחשבת פיגול שמחשבין מעבודה לעבודה. לריש לקיש: כשרה, שאין מחשבין מעבודה לעבודה, שאין למדים ממחשבת פיגול.

הוצרכו שתי המחלוקות בין ר' יוחנן לריש לקיש: שאילו נשנתנה רק המחלוקת בע"ז - שמא דווקא חוץ מפנים אין למדים לריש לקיש, אך פנים מפנים למדים, ובמחשבת שלא לשמה מחשבים מעבודה לעבודה. ואילו נשנתנה רק המחלוקת בשלא לשמה - שמא דווקא פנים מפנים למדים לר' יוחנן ולא חוץ מפנים.

שנינו במשנה שר' יוסי אמר: ומה במקום שמחשבה פוסלת במוקדשין אין הכל הולך אלא אחר העובד, מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט - ואם נפרש דהיינו שאין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה בחולין אלא בקדשים - יקשה בין על ריש לקיש [שמשמע שבקדשים לעולם מחשבים ולא רק בפיגול. אך אפשר ליישב שאחר ששמע דברי ר' יוחנן חזר בו ריש לקיש], ובין על ר' יוחנן [שהרי מפורש שבחולין אין מחשבים מעבודה לעבודה], אלא יש לפרש הקל וחומר: קדשים חמורים שפוסלת מחשבה בד' עבודות [-שחיטה קבלה הולכה זריקה], משא"כ בחולין רק בשתי עבודות [-שחיטה זריקה].

דף ל"ט ע"ב

שנינו בברייתא כר' יוחנן: השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים - הרי אלו זבחי מתים.

עוד שנינו: שחטה ואח"כ חישב עליה - זה היה מעשה בקיסרי ולא אמרו בה לא איסור ולא היתר. והטעם:

לרב חסדא: לא אמרו איסור - משום כבודן דרבנן שבמשנתנו, שאף שאחר השחיטה נודע שהוא מומר אין אומרים סתם מחשבתו לע"ז, ולא היתר - משום כבודו דרבי אליעזר, הסובר שסתם מחשבת עכו"ם לע"ז. ודחו: כשמענו לבסוף שחשב, אפשר שגם חכמים מודים שהוכיח סופו על תחלתו, ומאידך אפשר שר' אליעזר אסר דווקא בגוי ולא בישראל.

לרב שיזבי: לא אמרו היתר משום כבודו דרשב"ג - שהאומר כתבו גט לאשתי והפיל עצמו מהגג הוכיח סופו על תחילתו שהתכוין לומר 'תנו לה', ורק אם הרוח דחתו אינו גט. ודחו: אפשר דווקא משום שאמר 'כתבו'.

לרבינא: לא אמרו היתר משום כבודו דרשב"ג - בנותן עבדיו במתנה לאחר, שאם צווח המקבל מיד שאינו רוצה בהם - לכו"ע לא זכה, בשתק תחילה ובסוף צווח - לכו"ע זכה בהם, ובזיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח - לת"ק כיון ששתק זכה, וצווחתו אינה אלא חזרה, ולרשב"ג סבר הוכיח סופו על תחילתו שלא רצה בהם, ולא הוצרך לצווח קודם שבאו לידו.

שמואל פסק הלכה כר' יוסי שאין מחשבת הבעלים אוסרת, וכן הורה רב יוסף לטבחים שקיבלו מעכו"ם לשחוט אילים והתנו עמהם שהדם והחלב יהא להם לע"ז, והעור והבשר יהיה לטבחים, שמותרים משום שהלכה כר' יוסי.

עובד כוכבים שנתן דינר לטבח על בשר שעתיד לשחוט, לר' אליעזר שסתם מחשבת עכו"ם לע"ז - אם הגוי אלם שאינו יכול לסלקו הבשר אסור, אך אם יכול לסלקו אין לו חלק בבהמה ואינו אוסר במחשבתו.

יום ראשון פרשת בא - כ"ט טבת תשע"ט

דף מ' ע"א

השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות - שחיטתו פסולה מדרבנן. אך אינה אסורה בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, משום שאין שם ע"ז על מחובר. שנים אוחזין בסכין ושוחטין, אחד לשם אחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר - שחיטתו פסולה.

השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם נהרות לשם מדברות לשם חמה ולבנה לשם כוכבים ומזלות לשם מיכאל השר הגדול לשם שילשול קטן - הרי אלו זבחי מתים משום תקרובת עבודה זרה ואסורים בהנאה. ובהרים וכו' שהם מחוברים היינו בשוחט לשם שר שלהם ולא לשמם עצמם, וכן מדויק ממה שנקט עמהם 'מיכאל שר הגדול'.

דף מ' ע"ב

היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודת כוכבים - לרב הונא: כיון ששחט בה סימן אחד אסרה, שסבר כעולא בשם ר' יוחנן שאף שאין אדם אוסר בהמת חבירו כשהשתחוה לה, אם עשה בה מעשה מעשה אסרה, ולפי"ז לאו דווקא סימן שלם אלא גם מעשה כל דהוא. לרב נחמן ורב עמרם ורב יצחק: אף ע"י מעשה לא אסרה.

שנינו: השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודת כוכבים חייב שלש חטאות - משום שבת, ושוחט בחוץ, וע"ז, ומדובר בחטאת העוף והיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו וכל האיסורים חלים כאחת, שבזבח אחר מיד ששחט מקצת אסרה משום ע"ז ואינו חייב משום שחוטי חוץ. ואין להעמיד באומר 'בגמר זביחה עובדה' - שא"כ לאו דווקא חטאת. ולאמוראים שאין אדם אוסר שאינו שלו אף במעשה - חטאת נחשבת כשלו כיון שקנאה לכפרה.

אילו לא אמר רב הונא 'סימן אחד' לא היה קשה מהברייתא הנ"ל ולא הוצרכו להעמיד בחצי קנה פגום - שיש לומר שדווקא מעשה גדול של שחיטה שלמה אוסר. ואילו לא אמר 'בהמת חבירו' לא היה קשה - שדווקא שלו אוסר ולא של חבירו, וחטאת אינה נחשבת כשלו אף שקנאה לכפרה.

שנינו במשנה: ב' אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשם ע"ז ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה - ולאמוראים שאין אדם אוסר שאינו שלו מדובר בשני השוחטים שותפים בבהמה. וכן מה ששנינו המטמא והמדמע והמנסך את של חבירו בשוגג פטור במזיד חייב - היינו דווקא ביש לו שותפות ביין שניסך.

יום שני פרשת בא - א' שבט תשע"ט

דף מ"א ע"א

גוי שניסך יינו של ישראל שלא בפני עבודה זרה - לת"ק: אסרו, שסבר אדם אוסר של חבירו ע"י

מעשה. לר' יהודה בן בתירא ור' יהודה בן בבא: מותר מב' טעמים: א. אין מנסכים יין אלא בפני ע"ז, ב. אינו יכול לאסור את של חבירו שלא ברצונו.

רב הונא שאמר (לעיל מ:): שאדם אוסר של חבירו ע"י מעשה - סבר כת"ק. ורב נחמן ורב עמרם ורב יצחק שאמרו (שם) שאינו אוסר - כוונתם משום שאף לת"ק דווקא גוי אוסר של חבירו אבל ישראל לא, שאין כוונתו אלא לצער את חבירו, ולא לשם ע"ז. אמנם ישראל מומר דינו ככותי, ובזה מדובר במה ששינינו במשנה שאם ב' אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשם ע"ז ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה. (וכמו כן אפשר להעמיד ביש לו שותפות, כנ"ל בדף הקודם. רש"י).

המטמא והמדמע והמנסך את של חבירו - בשוגג פטור במזיד חייב, ולאמוראים הנ"ל 'מנסך' מדובר בישראל מומר, שבישראל כשר אין היין נאסר, שאין מתכוין אלא לצער חבירו. (וכמו כן אפשר להעמיד כנ"ל).

התרו בישראל העובד ע"ז בשל חבירו וקבל עליו התראה - כיון שהתיר עצמו למיתה אין לך מומר גדול מזה, ולמ"ד שאדם אוסר של חבירו הרי זה נאסר ואין אומרים שמתכוין רק לצער חבירו.

דף מ"א ע"ב

אין שוחטין לתוך ימים או נהרות - שלא יאמרו ששוחט לשר של הים או הנהר. ולא לתוך כלים - שלא יאמרו שמקבל הדם לזרוק לע"ז. אך בספינה שוחט על גבי כלים שימשך הדם לתוך הים, או מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת ויורד על דופני הספינה לתוך הים. לתוך עוגה של מים - בצלולים לא ישחוט, שלא יאמרו ששוחט לבבואה הנשקפת. אך בעכורים מותר.

אין שוחטין לגומא כל עיקר, והרוצה לנקר חצרו עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת לתוך הגומא, ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים, ונאמר 'ובחוקותיהם לא תלכו', ואם עשה כן צריך בדיקה אחריו.

השוחט חולין לשם עולה או לשם זבחים או לשם אשם תלוי או לשם פסח או לשם תודה - לת"ק: שחיטתו פסולה, כיון שהוא נידר ונידב חוששים שיאמרו שהקדישו והרי הם קדשים בחוץ. לר' שמעון: כשרה, שאין חוששים שיאמרו כן.

מה ששינינו שאשם תלוי נידר ונידב - היינו כר' אלעזר שאמר: מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום.

אף שאין הפסח נידב ונידר - הואיל והפרשתו כל השנה כולה שייך תמיד להקדישו.

לת"ק אם שנים אוחזין בסכין ושוחטין, אחד מתכוין לשם אחד מכל אלו ואחד לשם חולין - שחיטתו פסולה.

השוחט לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה - שחיטתו כשרה, שאין זה נידר ונידב.

לשם חטאת - היינו באומר 'לשם חטאת' שאף אם חייב חטאת אינו כלום, אבל אם חייב חטאת ואמר 'לשם חטאתי' יש לומר ששוחט באמת לשם חטאתו

ופסולה.

לשם תמורה - היינו בסתם, אבל אם יש לו זבח בתוך ביתו, ואמר 'לשם תמורת זבחי' שחיטתו פסולה.

זה הכלל: כל דבר שנידר ונידב השוחט לשמו אסור, ושאינו נידר ונידב השוחט לשמו כשר - ורישא בא לרבות עולת נזיר, שיאמרו שמא נדר נזירות בצנעה, וסיפא בא לרבות עולת יולדת, ובאין לו אשה, או שיש לו אך לא אמר 'לשם עולת אשתי', שאם אמר כך הרי זו פסולה - ואף שכל היולדת יש לה קול, יאמרו שמא הפילה.

שחט בעלי מומים לשם נידר ונידב: לר' ינאי שחיטתו כשרה, שידוע שאין כוונתו לשם קרבן, ולר' יוחנן גם בזה פסולה, שלפעמים מכסה המום ואינו ידוע.

## הדרן עלך השוחט

יום שלישי פרשת בא - ב' שבט תשע"ט

דף מ"ב ע"א

### פרק שלישי - אלו טריפות

אלו טרפות בבהמה: אברים שנטרפת ע"י נקב - וושט, קרום של מוח, הלב לבית חללו, ריאה שניקבה או שחסרה - ולר' שמעון דווקא אם ניקבה לבית הסמפונות, קיבה, מרה, דקין, כרס הפנימית, המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ. שאר אברים - פסוקת הגרגרת, נשברה שדרה ונפסק חוט שלה, ניטל הכבד כולו, נקרע רוב כרס החיצונה - ולר' יהודה בגדולה אם נקרעה טפח ובקטנה ברובה, נפלה מן הגג, נשתברו רוב צלעותיה. דרוסת הזאב - טריפה, ר' יהודה אומר: דרוסת הזאב בדקה, ודרוסת ארי בגסה. דרוסת הנץ - בעוף הדק, דרוסת הגס - בעוף הגס.

מקור לאיסור טריפה בתורה: 'ובשר בשדה טרפה לא תאכלו'.

שינינו במשנה: זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה - והיינו כמ"ד שטרפה אינה חיה, ורמז לכך מן התורה: 'וזאת החיה אשר תאכלו' - חיה אכול שאינה חיה לא תאכל.

י"א שטריפה חיה, ומקורו: תנא דבי ר' ישמעאל 'בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל' - אלו שמונה עשרה טרפות שנאמרו למשה מסיני, הרי שנקראת הטריפה 'חיה'.

'זאת החיה אשר תאכלו' - מלמד שתפס הקדוש ברוך הוא מכל מין ומין והראה לו למשה, ואמר לו: 'זאת אכול וזאת לא תיכול'.

דף מ"ב ע"ב

מלבד י"ח הטרפות ששינינו במשנה יש עוד ד' ששינו במשניות אחרות וסימנם בסג"ר: א. בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה, ולר' שמעון בן אלעזר אינה טריפה, שיכולה ליכוות ולחיות. ב. כמה חסרון בשדרה לענין טומאת מת, וכן לענין טריפה - לבית שמאי: שתי חוליות, לבית הלל: חוליא אחת. ג. גלודה, ור' מאיר מכשיר. ד. חרותא (-צימוק הריאה),

וכן יש עוד שבע טריפות שנאמרו ע"י אמוראים (-שב שמעתתא): א. בוקא דאטמא דשף מדוכתיה (-עצם

הירך שיצא ממקומו). ב. לקתה בכוליא אחת. ג. ניקב הטחול (ורק אם ניטל כשרה). ד. סימנים שנדלדלו ברובן. ה. נעקרה צלע מעיקרה. ו. גולגולת שנחבסה ברובה. ז. בשר החופה את רוב הכרס שנקרע ברובו.

הגמרא נתקשתה מדוע אמר תנא דבי ר' ישמעאל שיש רק 'שמונה עשרה' טריפות, (ועל התנא במשנה אין להקשות - שכלל השאר ב'זה הכלל'). ומיישבת שכלל כל ח' טריפות 'נקב' באחת (וכן ניקב הטחול בכלל זה. גמרא. וגם הטריפות ששינו להלן לענין 'ריאה' ו'ושט' הם בכלל נקובה וחסרה. רש"י), וכן כלל ב' טריפות של 'פסיקה' (גרגרת, חוט השדרה) באחת, וכך נכללים במנין י"ח גם שאר הטריפות הנ"ל.

יום רביעי פרשת בא - ג' שבט תשע"ט

דף מ"ג ע"א

אמר עולא: ח' מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני - נקובה ופסוקה, נטולה (כבד, ובכלל זה - נפלה מן הגג וגלודה ובוקא דאטמא דשף מדוכתיה) וחסורה (ובכלל זה - שניטל עורה ונחתכו רגליה), קרועה (בשר החופה הכרס) ודרוסה, נפולה ושבורה (ובכלל זה - נדלדלו סימנים ועקירת צלע וחביסת גולגולת) - ובא למעט לקתה הכוליא שהטריף רכיש בר פפא.

אמר חייא בר רבא: ח' טרפות יש בנקובה (וושט, קרום המוח, לב, ריאה, קיבה, דקין, כרס הפנימי, המסס ובית הכוסות), אך מה ששינו נקובת המרה שיטת יחידאה היא - ר' יוסי ברבי יהודה. אמנם לר' יוחנן - הלכה כר' יוסי בר' יהודה.

חבריו של ר' יוסי בר' יהודה הוכיחו שלא כדבריו מהאמור באיוב: 'ישפוך לארץ מררתי' ועדיין איוב קיים. והשיבם: אין מזכירין מעשה נסים, שהרי נאמר גם 'פלח כליותי ולא יחמול', אלא היה נס שאמר ה': 'רק את נפשו שמור'.

לר' יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן - הלכה כדברי האומר שדווקא אם נשתייר כזית מהכבד כשרה, אך לרבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה, ובמשנתנו שנינו שדווקא אם לא נשתייר הימנה כלום היא טריפה.

מרה שניקבה וכבד סותמתה - כשרה.

ניקב הקורקבן וכיס שלו קיים, או להיפך - כשר.

שני עורות יש לוושט, חיצון אדום ופנימי לבן - ואם נתחלפו טריפה. ניקב זה בלא זה - כשר.

ניקבו שניהם (בקורקבן הוא והכיס, ובושט שני העורות), זה שלא כנגד זה - לרב פפא: בוושט כשר בקורקבן פסול. לרב אשי: בוושט כיון שאוכלת וצועקת בו לפעמים מזדמנים הנקבים זה מול זה - וטריפה, אבל קורקבן שמונח על מקומו - כשרה.

קרום שעלה מחמת מכה בוושט - אינו קרום.

דף מ"ג ע"ב

בספק דרוסה אין מועילה בדיקה לוושט מבחוץ - אלא בפנים.

אמר עולא: ישב לו קוץ בוושט מבפנים - אין חוששין שמא היה נקב גם בחיצון והבריא (ולא רק בנמצא בחלל הושט כפי שרצה תלמיד אחד לומר - שבזה לא הוצרך עולא להשמיע). ולשיטתו גם אין חוששים

לספק דרוסה (כגון שנכנס ארי בין השוורים). ואין להקשות משתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן שחייב באשם תלוי - שם הוחזק איסור. וכן אין להקשות מהשוחט בסכין ונמצאת פגומה שחוששים שמא נפגמה בעור ואסורה - שם נולדה ריעותא בסכין. ואין ללמוד מטומאה שספק ברשות היחיד טמא וברה"ר טהור - שלמדים מסוטה לטומאה לחוד.

תורבץ הוושט - לרב נטרף בנקב במשהו, לשמואל רק ברובו. וטעמם - לרב יהודה: רב סבר שמקום שחיטה הוא, ושמואל סבר שאינו מקום שחיטה. לרמי בר יחזקאל: גם לרב אינו מקום שחיטה, ואעפ"כ נטרף בנקב משהו.

היכן תורבץ הוושט - לשמואל: כל שחותכו ומרחיב, חותכו ועומד במקומו זהו וושט עצמו. לרב ביבי בר אביי: כל שחותכו ועומד במקומו זה תורבץ הוושט, חותכו וכויץ - זהו וושט עצמו. לר' זירא: בית הבליעה, והוא פחות מאורך שעורה ויותר מאורך חיטה.

מעשה בשור של בני רב עוקבא שהתחיל השוחט לשחוט בתורבץ הוושט וגמר בוושט, והטריפו רבא, בתחילה אמרו דהיינו מפני שמחמירים גם כרב - שנטרף בנקב משהו, וגם כשמואל - שאינו מקום שחיטה. ור' אבא חלק עליו שהרי בין לרב ובין לשמואל כשר, ועל רבא לשלם דמי השור שהאכילו לכלבים.

שנינו: לעולם הלכתא כדברי בית הלל (-לאחר בת קול, ודלא כר' יהושע), והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה, כדברי בית הלל עושה (-קודם בת קול, או כר' יהושע הסובר שאין משגיחים בבית קול), מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע, מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר 'הכסיל בחושך הולך', אלא אי כבית שמאי כקוליהן וכחומריהן אי כבית הלל כקוליהן וכחומריהן. והקשו על רבא שהחמיר כרב ושמואל אף שזו סתירה - ויישב רב טבות שפסק לגמרי כרב, וכרמי בר יחזקאל שגם לרב אינו מקום שחיטה, וכנ"ל.

יום חמישי פרשת בא - ד' שבט תשע"ט

דף מ"ד ע"א

מקום שחיטה בוושט - למעלה: עד כדי תפיסת יד (ג' או ד' אצבעות מקצהו העליון). למטה: עד כדי שישעיר. ומה שאמר רב טפח בוושט סמוך לכרס זהו כרס הפנימי (וא"כ אינו מקום שחיטה) - א. יש לומר בדברי רב: טפח בכרס סמוך לוושט זהו כרס הפנימי. ב. רב דיבר רק בשור שהוא גדול.

תורבץ הוושט שניטל מלחי: ניטל רק מקצתו - כשר. נפרק רובו בכמה מקומות (כמו הניטל בכח) - פסול. נקלף רובו בנחת - כשר. ואם ניטל רק הלחי התחתון ונשאר הסימנים מחוברים בבשר - שנינו במשנה שכשר.

דף מ"ד ע"ב

מה ששינו שפסוקת הגרגרת טריפה - היינו ברובה. לרב - רוב עוביה, וי"א רוב חללה.

מעשה בפסוקת הגרגרת שבאה לפני רב - ובדקה ברוב עוביה, אמרו לו רב כהנא ורב אסי: לימדתנו רבינו ברוב חללה, שלחה רב לרבה בר בר חנה, בדקה



ברוב חללה והכשירה, וקנה מבשרה בשווי י"ג סלעי מדינה. ואף ששינינו 'חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר, אסר אין חבירו רשאי להתיר' - כאן לא אסר רב בפירוש. וגם לא נחשב כהורה בה חכם - שהוא דווקא בדבר התלוי בסברא.

**ואומר (אהה) ה' אלהים הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בפי בשר פגול:** 'הנה נפשי לא מטומאה' - שלא הרהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה, 'ונבלה וטרפה לא אכלתי' - שלא אכלתי בשר של בהמה מסוכנת שמיהרו לשוחטה קודם שתמות. 'ולא בא בפי בשר פגול' - שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם, לר' נתן: שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה.

מי שדן את הדין זיכה וחייב טימא וטיהר אסר והתיר, וכן העדים שהעידו - מן הדין רשאים לקנות ממה שהתירו, אבל אמרו חכמים הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו. אמנם רבה בר בר חנא לא חשש לחשד שדווקא בדבר הנמכר לפי שומא שייך זה, ולא בנמכר לפי משקל.

רבה התיר בהמה שנסתפקו אם היא טרפה, וקנה מבשרה - אמרה לו בת רב חסדא שאביה נמנע מלקנות בשר מבכור שהתיר לשחוט משום מום, והשיבה רבה שדווקא בבכור הנמכר בשומא שייך חשד, משא"כ בנמכר עפ"י משקל, ואף שנתנו לו מהבשר המובחר - הרי בכל יום נתנו לו מבשר זה ואין חשד.

איזהו תלמיד חכם - הרואה טרפה לעצמו. איזהו שונא מתנות יחיה - הרואה טרפה לעצמו.

**כל מי שקורא ושונה ורואה טרפה לעצמו ושימש תלמידי חכמים - עליו הכתוב אומר 'גייע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך'.** לרב זביד: זוכה ונוחל העולם הזה והעולם הבא, 'אשריך' - בעולם הזה 'וטוב לך' - לעולם הבא.

**ר' אלעזר - לא היה מקבל מתנות שנשלחו לו מבית הנשיא, וגם כשהזמינהו לסעוד לא הלך, באומרו לנשיא: וכי אינך רוצה שאחיה, כאמור 'ושונא מתנות יחיה'?** רבי זירא - לא קיבל מתנות, אך כשהזמינהו לסעוד הלך - שאמר שאין זו מתנה, אלא הנאה להם היא שמתכבדים בו.

**יום שישי פרשת בא - ה' שבט תשע"ט**

**דף מ"ה ע"א**

**גולגולת שיש בה נקב אחד ארוך, ואפילו יש בה נקבים הרבה - מצטרפים למלא מקדח שלא תטמא באהל.**

**ניקבה הגרגרת כנפה - מצטרפים הנקבים לרוב להטריפה, והיינו בנקבים שאין בהן חיסרון, אך אם יש בהם חיסרון מצטרפין לכאיסר. וזהו בבהמה, ובעוף - חותך סביב הנקבים ומקפלו ומניחו על פי הקנה אם חופה את רוב הקנה - טריפה, וסימן לדבר 'נפה' - שמותחים הרשת על פי המסגרת העגולה.**

**ניטלה מהגרגרת רצועה שרוחבה פחות מאיסר - מצטרף האורך להשלם לכאיסר.**

**נפחתה הגרגרת כדלת - אם נכנס איסר לרוחבה טריפה.**

**נסדקה הגרגרת - לרב: אם נשתייר בה חוליא אחת**

למעלה ואחת למטה כשרה. לר' יוחנן: די שישאר משהו למעלה ומשהו למטה.

**מקום שחיטה בקנה - כל הצואר כשר לשחיטה, מטבעת הגדולה עד כנפי ריאה התחתונה - והיינו אונא תחתונה כשתלויה הבהמה על רגליה האחוריות, שהיא עליונה כאשר אוחזים בקנה והריאה תלויה למטה. וזהו כל מה שנמתח מהקנה לצואר כשפושטת צוארה ורועה, אך אם אנסה אדם יותר משיעור זה ושחט שם - פסולה. ואיבעיא מה הדין באנסה עצמה יותר ושחטה שם, ונשאר בתיקו. ניקב הקנה למטה מן החזה - נידון כריאה, ונטרף בנקב.**

**חזה הניתן לכהנים מקרבן שלמים - הרואה את הקרקע למטה עד הצואר, ולמעלה עד הכרס, וחותר שתי צלעות משתי דפנות אילך ואילך.**

**דף מ"ה ע"ב**

**ניקב קרום של מוח טריפה - י"א שגם בניקב קרום העליון לחוד, וי"א שדווקא אם ניקב גם התחתון, וכמו כן יש בביצים שתי קרומים, ושם ניכר הקרום הפנימי בבירור.**

**כל מה שבקדירה - גדון כמוח, התחיל למשוך - גדון כחוט השדרה. וכמין שני פולין יש על פי הקדרה [וגם בעוף - כפי שבדק ר' ירמיה], מהם ולפנים - כלפנים, מהם ולחוץ - כלחוץ (-כחוט השדרה), וכנגדם - אמר ריב"ל שאינו יודע, ומסתבר שכלפנים.**

**שנינו: ניקב הלב לבית חללו טריפה - ובעי רבי זירא אם אף לבית חלל קטן, או דווקא לבית חלל גדול, ואין לפשוט ממה שנינו שלדעת ר' שמעון אין נקב בריאה מטריף עד שתנקב לבית הסמפונות, ופירש רב דהיינו סמפון גדול, וא"כ גם כאן 'בית חללו' היינו גדול - שדווקא שם שאמר 'בית הסמפונות' היינו היכן ששופכים כל הסמפונות, אך כאן נאמר סתם 'בית חללו' ואפשר גם שהכוונה לחלל קטן.**

**שלשה קנים יש ללב - לרב נחמן: הפורש לריאה דינו כריאה שנטרף בנקב משהו, הפורש לכבד דינו ככבד שנטרף רק אם ניטל כולו. למר בר חייא: הפורש לריאה דינו ככבד, הפורש לכבד דינו כריאה. לב' השיטות: הפורש ללב - והיינו חלב שעל גבי דופני ריאה - לרב נטרף במשהו, לשמואל ברובו, ואמר שמואל: אם כך אמר אבא (-רב) לא ידע בטרפות ולא כלום.**

**טריפות בחוט השדרה - לרבי: כשנפסק ברובו, לר' יעקב: אפילו ניקב, והורה רבי כר' יעקב, ולרב הונא אין הלכה כר' יעקב.**

**כמה רובו של חוט השדרה - י"א רוב עורו, ומוח לא מעלה ולא מוריד. וי"א רוב מוחו וכל שכן רוב עורו.**

**חוט השדרה שנתמרך [-שנעשה המוח בתוכו צלול ונשפך כקיתון] - פסול. גסמסמס [-שאינו יכול לעמוד] - פסול. אינו יכול לעמוד מפני כבדו - איבעיא ונשאר בתיקו (ולחומר. רש"י). נתמזמז [-נתרוקן מקצת המוח מאליו] - כשר. ומה ששינינו בהמה שנתמזמז מוחה טרפה - יש לגרוס 'נתמסמס'. ומה שאמר לוי על אחד שהוכה בראשו במרחץ 'נתמזמז מוחו' לא משום שאינו חי, אלא שאינו מוליד.**